

MARKA HUKUKUNDA SESSİZ KALMA YOLUYLA HAK KAYBININ GERÇEKLEŞMESİ İÇİN GEREKEN SESSİZ KALMA SÜRESİ

Egemen İŞİK

Araştırma Makalesi

Araştırma Görevlisi, Marmara Üniversitesi, Adalet Meslek Yüksekokulu,
egemen.isik@marmara.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1093-219X.

ÖZET

Marka hukukunda sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşmesi için kanun koyucu tarafından belirlenmiş süre boyunca sessiz kalınması gerekmektedir. Bu süreyi, konunun ruhuna uygun olarak “sessiz kalma süresi” olarak adlandırmak mümkündür. Sessiz kalma süresinin uzunluğu tartışmaya yer bırakmayacak şekilde kanunda belirtilmiştir. Bununla birlikte sessiz kalma süresinin hukuki niteliği ile özellikle sürenin başlaması ve sona ermesine ilişkin açıklığa kavuşturulması gereken pek çok nokta vardır. Çalışmamız ile amaçlanan sessiz kalma süresine ilişkin sorunların öğretilerdeki görüşler ve mahkeme kararları esas alınarak tartışılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Sessiz Kalma, Sessiz Kalma Yoluyla Hak Kaybı, Sessiz Kalma Süresi, Marka Sahibinin Sessiz Kalması, Beş Yıl Boyunca Sessiz Kalma

İntihal / Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış olup en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. / This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

Bu çalışma Creative Commons Atıf-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası (CC BY-NC-ND 4.0) olarak lisanslıdır.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

DOI: 10.62124/kluhfd.1483218.

REQUIRED SILENCE PERIOD FOR THE REALIZATION OF LOSS OF RIGHT DUE TO REMAINING SILENT IN TRADEMARK LAW

Egemen İŞİK

Research Article

Research Assistant, Marmara University, Vocational School of Justice, egemen.isik@marmara.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-1093-219X.

ABSTRACT

In order for the loss of right due to remaining silent in Trademark Law, it is necessary to remaining silent for the period determined by the legislator. It is possible to call this period the “period of silence” in accordance with the spirit of the subject. The length of the period of silence is specified in the law without the need for any discussions. However, there are many points that need to be clarified regarding the legal nature of the period of

silence and especially the start and end of the period. The aim of this study is to discuss the problems related to the period of silence based on the views in the doctrine and court decisions.

KEYWORDS: Remaining Silent, The Loss of Right Due to Remaining Silent, Period of Silence, Silence of the Trademark Holder, Remaining Silent for Five Years

GİRİŞ

10 Ocak 2017’de yürürlüğe giren 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu’nun en önemli yeniliklerinden biri “sessiz kalma yoluyla hak kaybı”dır. Esasen bu kurum, Türk marka hukukuna yabancı değildir. SMK’nın yürürlüğe girmesinden önce marka hukukunun temel düzenlemesi olan 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de sessiz kalma yoluyla hak kaybına ilişkin pozitif bir düzenleme bulunmamaktaysa da bu kurum içtihat yoluyla Türk marka hukukunda uygulama alanı bulmaktaydı. Kanun koyucu, önemli bir yenilikle sessiz kalma yoluyla hak kaybını Türk hukukunda ilk kez SMK m. 25 f. 6 hükmüyle pozitif bir dayanağa kavuşturdu.

Sessiz kalma yoluyla hak kaybını konu alan SMK m. 25 f. 6’ya bakıldığında sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşebilmesi için birtakım koşulların bir arada bulunması gerektiği anlaşılmaktadır¹. Bu koşullardan biri, hükümde yer alan “(...) beş yıl boyunca sessiz kalmışsa (...)” ifadesinden anlaşılacağı üzere “beş yıl boyunca sessiz kalma”dır. Kanun koyucu, sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşebilmesi için belirli bir süre sessiz kalmanın varlığını aramıştır. Bu süre, kanun koyucu tarafından beş yıl olarak belirlenmiştir ve konuya uygun olarak “sessiz kalma süresi” olarak adlandırılabilir².

Çalışmamızda ilk olarak sessiz kalma süresinin hukuki niteliği ele alınacaktır. Bu sürenin hukuki niteliğine dair öğretilerde ileri sürülen görüşler açıklandıktan sonra sessiz kalma süresinin uzunluğuna ilişkin açıklamalarda bulunulacaktır. Son

¹ Sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşme koşulları için bkz Egemen Işık, Marka Hukukunda Sessiz Kalma Yoluyla Hak Kaybı (On İki Levha 2017) 65 vd.; Mahmut Arif Koçak, Marka Hukukunda Sessiz Kalma Suretiyle Hak Kaybı İlkesi (On İki Levha 2021) 81 vd.

² Işık (n 1) 148; Koçak (n 1) 124.

olarak sessiz kalma süresinin başlaması ve sona ermesi ele alınacaktır. Bu konu ele alınırken sessiz kalma süresinin nasıl başlayacağı, sessiz kalma süresinin başlayabilmesi için hangi hâllerin varlığına ihtiyaç duyulduğu, hangi hâllerde sürenin sona ereceği, davanın, dava dışı araçların ve markanın devrinin sessiz kalma süresine olan etkileri açıklanacaktır.

I. SESSİZ KALMA SÜRESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Hukukta sürelerle ilişkin en bilindik ayırım, hiç kuşkusuz zamanaşımı süresi ve hak düşürücü süre ayırımıdır. Hukuk sisteminde öngörülen süreler, çoğunlukla bu iki süre tipinden biri kapsamındadır. Ancak hukukta süreler bunlardan ibaret değildir. Ne zamanaşımı süresi ne de hak düşürücü süre kapsamında olan süreler de mevcuttur³. Bazı süreler, ayrı bir tip oluştururlar ve bu sürelerle zamanaşımı süreleri ile hak düşürücü sürelerin tabi olduğu esaslar kıyas yoluyla uygulanmaz⁴. Bunları “istisnai süre” olarak adlandırmayı tercih ediyoruz⁵. Ezcümle hukukta süreler, zamanaşımı süresi, hak düşürücü süre ve istisnai süre olarak üçe ayrılmaktadır.

Kanun koyucu, sessiz kalma süresini açık bir şekilde nitelendirmemiştir. Sessiz kalma süresinin hukuki niteliği, sürelerle ilişkin yapılan ayırma göre belirlenmeye çalışılacaktır.

A. ZAMANAŞIMI SÜRESİ GÖRÜŞÜ

Fransız öğretisindeki bir görüş, sessiz kalma süresini zamanaşımı süresi olarak nitelendirmektedir. Ne var ki bu, bilindik bir nitelendirmeden farklıdır. Şöyle ki bu görüşe göre sessiz kalma süresi, “borçlar hukuku anlamında” bir zamanaşımı

³ Şakir Berki, ‘Hukukta Müddet Çeşitleri’ (1968) 25 (1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 99, 99; Selâhattin Sulhi Tekinay, Medenî Hukukun Genel Esasları ve Gerçek Kişiler Hukuku (6. Bası, Filiz 1992) 1033; Ejder Yılmaz, ‘Hukuk Muhakemeleri Kanununda Süreler’ (2013) 8 (Özel Sayı) Yaşar Üniversitesi E-Dergisi 3167, 3168.

⁴ Berki (n 3) 101.

⁵ Işık (n 1) 148.

süresi değildir. Zira sürenin sona ermesi, hakkın sona ermesi için yeterli değildir. Bunun yanı sıra hak sahibinin bir davranışta bulunması gerekir. Bu nedenle sessiz kalma süresi, zamanaşımı süresi olmakla birlikte borçlar hukuku anlamında bir zamanaşımı süresi değildir⁶.

Alman hukukunda sessiz kalma süresinin zamanaşımı süresi olarak nitelendirilmediği anlaşılmaktadır. Alman Markalar Kanunu'nun 20. paragrafında zamanaşımı, sessiz kalma yoluyla hak kaybından ayrı bir şekilde düzenlenmiştir. Bu nedenle Alman kanun koyucusunun sessiz kalma yoluyla hak kaybı ile zamanaşımını birbirinden bağımsız hukuki kurumlar olarak nitelendirdiği söylenebilir.

B. HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRE GÖRÜŞÜ

MarkKHK döneminde sessiz kalma yoluyla hak kaybına ilişkin Yargıtay kararlarında, hak düşürücü süreye dair açıklamalar yapıldığı görülür. Bu kararlardaki hak düşürücü süre nitelendirmesi, sessiz kalma süresine ilişkin değildir. Yargıtay, söz konusu kararlarda markanın hükümsüzlüğü davası için öngörülen “dava açma süresi”nin hukuki niteliğine ilişkin bir değerlendirme yapmıştır ve bunu hak düşürücü süre olarak nitelendirmiştir⁷. Sessiz kalma

⁶ Sylviane Durrande, ‘Droit des Marques’ (2003) (2) Recueil Dalloz 125, 130 (naklen: Hamdi Yasaman ve Fülürya Yusufoglu, ‘Madde 42’ iç Hamdi Yasaman (ed), Marka Hukuku 556 Sayılı KHK Şerhi Cilt II (Vedat 2004) 860 dn 36).

⁷ “(...) 556 sayılı KHK'nin 42.maddesinin birinci fıkrasının a bendi uyarınca; tanınmış markalarla ilgili hükümsüzlük davasının tescil tarihinden itibaren 5 yıl içerisinde açılması gerekir. Markanın tescilinde kötü niyet varsa iptal davası süreye bağlı değildir. Yargıtayın yerleşik içtihatlarında bahsi geçen bu beş yıllık süre, hak düşürücü süre olarak kabul edilmiş ve genel olarak bu sürenin sadece tanınmış markalara değil, tescil edilmiş tüm markalara uygulanacağına karar verilmiştir.” (Yargıtay HGK, E 2013/11-1573 K 2015/1055, 18.03.2015 (Kazancı)); “(...) hükümsüzlük davası 556 Sayılı KHK'nin 8. ve 42. maddelerine dayalı olarak açılmıştır. 556 Sayılı KHK'nin 8. ve 42. maddelerine dayalı davanın Dairemiz yerleşik kararlarında da ifade edildiği üzere markanın tescilinden itibaren 5 yıllık hak düşürücü süre içinde açılması gereklidir.” (Yargıtay 11 HD, E 2017/4199 K 2019/1437, 21.02.2019 (Kazancı)). Aynı yönde bkz Yargıtay 11 HD, E 2019/773 K 2019/2100, 13.03.2019 (Kazancı); Yargıtay 11 HD, E 2016/10331 K

yoluyla hak kaybının gerçekleşmesi için gereken sessiz kalma süresi ile markanın hükümsüzlüğü davası için öngörülen dava açma süresi birbirinden farklı sürelerdir. Yargıtay, sessiz kalma süresine ilişkin değil, dava açma süresine ilişkin bir hukuki değerlendirmede bulunmuştur.

SMK dönemindeki kararlarda ise Bölge Adliye Mahkemesinin sessiz kalma süresini hak düşürücü süre olarak nitelendirdiği görülmektedir⁸.

İsviçre öğretisinde ileri sürülen bir görüş, sessiz kalma süresinin hak düşürücü süre olduğu yönündedir⁹. Türk öğretisindeki bir görüşe göre SMK m. 25 f. 6'daki beş yıllık süre, yani sessiz kalma süresi, hak düşürücü süre niteliğindedir¹⁰. Başka bir görüşe göre ise, eğer sessiz kalma süresi hak düşürücü süre olarak kabul edilirse, beş yılın sona ermesiyle hak sahibinin dava hakkı sona erer¹¹.

C. İSTİSNAİ SÜRE GÖRÜŞÜ

Öğretide, sessiz kalma süresinin istisnai süre olarak nitelendirilmesinin sonuçları üzerinde duran bir görüş mevcuttur. Bu görüşe göre, sessiz kalma süresinin istisnai süre olarak nitelendirilmesi hâlinde, bu nitelendirmenin bazı sonuçları olur. Önceki hak sahibinin söz konusu istisnai süre içinde sonraki marka sahibini uyarması, ona ihtarname göndermesi veya onunla müzakerelerde bulunması,

2018/8143, 20.12.2018 (Kazancı).

⁸ “(...) SMK'nun 25/6. maddesindeki 5 yıllık hak düşürücü sürenin (...)” (İstanbul BAM 16 HD, E 2021/1926 K 2023/1423, 06.10.2023 (Kazancı)); “(...) marka hükümsüzlüğü davasının 5 yıllık süre içinde açılması gerektiğine ilişkin mülga 556 Sayılı KHK'nin 42. maddesi ve 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Yasası'nın 25/6.maddesindeki süre hak düşürücü süre niteliğindedir.” (İstanbul BAM 44 HD, E 2020/1291 K 2022/657, 14.04.2022 (Kazancı)).

⁹ Pierre-Alain Killias, La Mise en Oeuvre de la Protection des Signes Distinctifs (Cedidac 2002), 110 vd. (naklen: Yasaman ve Yusufoglu, KHK (n 6) 860 dn 36).

¹⁰ Sabih Arkan, Ticarî İşletme Hukuku (23. Bası, BTHAE 2017) 326; Mehmet Şahin, ‘Marka Hukukunda Sessiz Kalma Yoluyla Hak Kaybı’ (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi 2020) 85; Hamdi Yasaman ve Fülurya Yusufoglu, ‘Madde 25’ iç Hamdi Yasaman (ed), Yasaman Sınai Mülkiyet Kanunu Şerhi Cilt III (Madde: 10 – 32, 146 – 165) (Seçkin 2021) 2545.

¹¹ Yasaman ve Yusufoglu, KHK (n 6) 860.

ihlale sessiz kalmadığını gösterir. Dolayısıyla bu sürenin istisnai süre olarak nitelendirilmesi, sessiz kalma yoluyla hak kaybının oluşabilmesi için gerekli olan sessiz kalma unsurunun çok kolay bir biçimde bertaraf edilebilmesine yol açar¹².

MarkKHK'nın yürürlükte olduğu dönemde ileri sürülen başka bir görüşe göre, sessiz kalma süresini zamanaşımı süresi olarak da hak düşürücü süre olarak da nitelendirmek mümkün olmaz. Zamanaşımı süreleri ile hak düşürücü süreler, kanun koyucu tarafından belirlenen sürelerdir. Oysa sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşmesi için gereken süre kanunda düzenlenmemiştir. Dolayısıyla her somut olay bakımından hâkim tarafından belirlenen sessiz kalma süresi ne zamanaşımı süresi ne de hak düşürücü süre olarak nitelendirilebilir¹³. Yazar, "istisnai süre" ifadesini kullanmamış olsa da sessiz kalma süresinin zamanaşımı süresi ve hak düşürücü süre olmadığını belirtmiştir.

SMK'nın yürürlükte olduğu dönemde ileri sürülen başka bir görüş ise sessiz kalma süresini, sessiz kalma yoluyla hak kaybının bir parçası olarak kabul etmekte ve bu süreyi istisnai süre olarak nitelendirmektedir¹⁴. Ne var ki bu görüşe şu yönde eleştiriler getirilmiştir: Sessiz kalma süresinin sessiz kalma yoluyla hak kaybının bir unsuru olarak nitelendirilmesi ve bu süreye sessiz kalma yoluyla hak kaybına özgü gerçekleşme koşullarının yüklenmesi doğru değildir. Yazarın sessiz kalma süresini, sessiz kalma yoluyla hak kaybının bir unsuru olarak görmesi, sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşme koşullarına dair aksaklıkların sessiz kalma süresine etki edebileceği anlamına gelir. Bu nedenle bu görüşün kabulü mümkün değildir¹⁵.

¹² Yasaman ve Yusufoglu, KHK (n 6) 860.

¹³ Mücella Yurtoğlu Can, Marka Hukukunda Sessiz Kalmak Suretiyle Hak Kaybı (Turhan 2016) 85.

¹⁴ Işık (n 1) 151-152.

¹⁵ Şahin (n 9) 87-88.

D. DEĞERLENDİRME

Sessiz kalma süresinin zamanaşımı süresi olduğuna ilişkin görüş, hukuki dayanağı olan bir görüş değildir. Sessiz kalma süresinin zamanaşımı süresi olduğu ileri sürülürken “borçlar hukuku anlamında zamanaşımı süresi” ile “borçlar hukuku anlamında olmayan zamanaşımı süresi” gibi yapay ve hukuki dayanaktan yoksun bir ayırım yapılmıştır. Böyle bir ayırma gidilmesinin nedeni, yalnızca sürenin sona ermesinin, sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşmesi için yeterli olmamasıdır. Yazar, sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşmesi için gerekli olan diğer durumların varlığını göz ardı edemeyeceğinden sessiz kalma süresini “borçlar hukuku anlamında olmayan bir zamanaşımı süresi” olarak nitelendirmeyi tercih etmiştir. Oysa bir süre, zamanaşımı süresi olarak nitelendirilemiyorsa bunun alternatifi borçlar hukuku anlamında olmadığını vurgulayarak yine de bu sürenin bir zamanaşımı süresi olduğunu ileri sürmek, başka bir ifadeyle yeni bir kavram üretmek olmamalıdır. Sessiz kalma süresinin zamanaşımı süresiyle örtüşmediği anlaşıldığında, bunun zamanaşımı süresi olmadığını belirtmek ve hak düşürücü süre veya istisnai süre olup olmadığını değerlendirmek daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

Sessiz kalma süresinin hak düşürücü süre olduğuna ilişkin görüş de tıpkı zamanaşımı süresi görüşü gibi benimsemediğimiz bir görüştür. Kanaatimizce sessiz kalma süresi ne zamanaşımı süresi ne de hak düşürücü süredir. Hak düşürücü sürelerin özelliği, bu süreler içinde hak sahibinin hakkını kullanmaması hâlinde hakkın sona ermesine yol açmalarıdır. Hak düşürücü sürenin sona ermesi, hakkın sona ermesi için yeterlidir. Oysa sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşmesi için yalnızca beş yıl boyunca sessiz kalma yeterli değildir. Önceki hak sahibi, beş yıl boyunca sessiz kalmış olsa da sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşmesi için gereken diğer koşulların gerçekleşmemesi hâlinde hak sona ermez. Dolayısıyla sessiz kalma süresinin, hak düşürücü süre olmadığını söyleyebiliriz. Hak düşürücü sürenin kavramsal olarak “sessiz kalma süresi”yle

değil, “sessiz kalma yoluyla hak kaybı” ile karşılaştırılması daha doğrudur. Hak düşürücü süre kavramı, sessiz kalma yoluyla hak kaybının bir parçası olmayıp ondan bağımsız niteliktedir. Öte yandan sessiz kalma süresi, sessiz kalma yoluyla hak kaybının ayrılmaz bir parçasıdır¹⁶.

Arkan, SMK m. 25 f. 6’daki beş yıllık süreyi hak düşürücü süre olarak değerlendirmektedir. Yazar, bu süreyi markanın hükümsüzlüğü davası için bir dava açma süresi olarak nitelendirmektedir¹⁷. Kanaatimizce beş yıllık sürenin yazar tarafından dava açma süresi olarak algılanması, bu sürenin hak düşürücü süre olarak değerlendirilmesine yol açmıştır. Oysa SMK m. 25 f. 6’da yer alan beş yıllık süre, kanun koyucu tarafından markanın hükümsüzlüğü davası için dava açma süresi olarak öngörülmemiştir.

Işık’ın istisnai süre görüşüne Şahin tarafından getirilen eleştiriye katılmadığımızı belirtmek isteriz. Işık, istisnai süre görüşünü savunurken sessiz kalma süresini sessiz kalma yoluyla hak kaybının bir parçası olarak nitelendirmiştir. Şahin ise sessiz kalma süresinin, sessiz kalma yoluyla hak kaybının bir unsuru olarak kabul etmenin mümkün olmadığını ifade etmiştir. Oysa sessiz kalma süresi, gerçekten de sessiz kalma yoluyla hak kaybının bir unsurudur. Kanunda “birbirini izleyen beş yıl boyunca sessiz kalma” gerekliliği belirtilmiştir. “Sessiz kalma” nasıl ki sessiz kalma yoluyla hak kaybının bir unsuru ise kanunun getirdiği -bizim istisnai süre olarak nitelendirdiğimiz- “beş yıllık süre” de bir unsur olarak kabul edilmelidir. Sessiz kalma davranışının ve bu davranışın yasal süresinin birbirinden ayrı düşünülmesi ve sessiz kalma yoluyla hak kaybının bir unsuru

¹⁶ Işık (n 1) 151.

¹⁷ “Bazı özel durumlarda haksız rekabet hükümlerine dayanılması, kanun koyucunun amacına ters düşeceğinden, mümkün değildir. Örneğin, sahibinden izin alınmadan bir başkası adına tescil edilen tanınmış markanın hükümsüzlüğüne ilişkin davanın dahi beş yıl içinde açılması gerekir (SMK 25.1 ve 6). Bu hak düşürücü süre geçiren tanınmış marka sahibi, markayı tescil ettiren aleyhine haksız rekabet hükümlerine dayanarak da dava açamaz.” (Arkan, Ticarî İşletme (n 8) 336).

değilmiş gibi nitelendirilmesi katılabileceğimiz bir görüş değildir. Ayrıca Işık'ın ifadesinden, Şahin'in eleştirisinde belirttiği “sessiz kalma süresine, sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşme koşullarının yüklenmesi” anlamı çıkmaz. Işık'ın bu yönde bir argümanı yoktur. O, sessiz kalma süresi ile sessiz kalma yoluyla hak kaybını eş tutmamış, yalnızca sessiz kalma süresini, sessiz kalma yoluyla hak kaybının bir parçası olarak ifade etmiştir. Sessiz kalma yoluyla hak kaybı, pek çok parçası olan bir kavram iken sessiz kalma süresi, sessiz kalma yoluyla hak kaybının içeriğinde yer alan bir kavramdır¹⁸.

Sessiz kalma süresini zamanaşımı süresi ve hak düşürücü süre olarak nitelendiremediğimize göre bu sürenin istisnai süre olduğunu söyleyebiliriz. Sessiz kalma süresinin ne zamanaşımı süresi ne de hak düşürücü süre kavramları ile örtüşüğünü bir kez daha belirtmek gerekir. Bu yüzden sessiz kalma süresi, istisnai süre olarak nitelendirilmelidir.

II. SESSİZ KALMA SÜRESİNİN UZUNLUĞU

Sessiz kalma süresinin uzunluğu, kanunda açıkça düzenlenmiştir. SMK m. 25 f. 6'da görüldüğü üzere, sessiz kalma süresi kanun koyucu tarafından beş yıl olarak öngörülmüştür. Kanun koyucu, “belirli bir süre” veya “makul bir süre” gibi ifadeler kullanmamış, süreyi tartışmaya yer vermeyecek ve hâkimin takdirine bırakmayacak şekilde düzenlemiştir. SMK'nın yürürlüğünden önce sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşmesi için gereken sürenin uzunluğu hem yargı

¹⁸ Işık'ın görüşü için bkz Işık (n 1) 151-152. Işık'ın görüşünün eleştirisi için bkz Şahin (n 9) 87-88.

uygulamasında¹⁹ hem de öğretide²⁰ son derece tartışmalıydı.

¹⁹ Yargıtayın sessiz kalma süresine ilişkin tavrı bir hayli çeşitlidir. Yargıtay, beş yıldan uzun süreyi sessiz kalmanın gerçekleşmesi için yeterli görür (“(...) yaklaşık 12 yıl boyunca davacı şirket, davalının bu kullanımına sessiz kalmıştır. (...) Bu nedenle anılan süre sessiz kalma yoluyla hak kaybına yol açmayı sağlayacak yeterli bir süredir (...)” (Yargıtay 11 HD, E 2008/8718 K 2010/4163, 13.04.2010 (Kazancı)). Aynı şekilde on yıla yakın ve on bir yıllık sürelerin sessiz kalma için yeterli olduğu yönünde bkz Yargıtay 11 HD, E 2019/681 K 2019/7447, 25.11.2019 (Kazancı); Yargıtay 11 HD, E 2014/6474 K 2014/12940, 04.07.2014 (Kazancı). Sekiz yıllık ve yedi yıllık sürelerin yeterli olduğu yönünde bkz Yargıtay 11 HD, E 2019/2591 K 2020/571, 20.01.2020 (Kazancı); Yargıtay 11 HD, E 2014/14929 K 2015/752, 21.01.2015 (Legalbank). Beş yıldan kısa sürelerde ise Yargıtayın tutumu farklılık gösterir. Yargıtayın 2005 yılında vermiş olduğu bir kararda, üç yıllık süre sessiz kalmanın gerçekleşmesi için yeterli görülmemiştir (Yargıtay 11 HD, E 2004/8579 K 2005/6539, 21.06.2005 (UYAP Bilgi Bankası)). Yargıtay, 2010 yılında vermiş olduğu bir kararda ise dört yıllık süreyi yeterli görmüştür (Yargıtay 11 HD, E 2009/4173 K 2010/10835, 26.10.2010 (Kazancı)). Öte yandan Yargıtay 2012 yılında vermiş olduğu bir kararda, dört yıllık süreyi yeterli görmemiş, önceki kararının aksi yönde bir karar vermiştir (Yargıtay 11 HD, E 2011/11189, K 2012/17956, 12.11.2012 (Uğur Çolak, Türk Marka Hukuku (3. Baskı, On İki Levha 2016) 793)). Aynı yönde bkz Yargıtay 11 HD, E 2011/12623 K 2012/19165, 26.11.2012 (Çolak (n 18) 793). Yargıtay 2015 yılında ise üç buçuk yılın sessiz kalmanın gerçekleşmesi için yeterli uzunlukta olduğuna hükmetmiştir (“Bu kadar yakın ilişki içinde bulunduğu halde 3,5 yıllık bir süre içinde ... ibaresine dair herhangi bir itirazda bulunulmaması sessiz kalmak suretiyle hak kaybına uğramak için yeterli bir süredir” (Yargıtay 11 HD, E 2014/4099, K 2015/1628, 10.02.2015 (Kazancı)). Yargıtay, 2019 yılında ise üç buçuk yılı yeterli bir süre olarak kabul etmemiştir (Yargıtay 11 HD, E 2018/5827 K 2019/6770, 04.11.2019 (Kazancı); Yargıtay 11 HD, E 2018/5243 K 2019/6505, 21.10.2019 (Kazancı)). İstanbul Bölge Adliye Mahkemesinin bir kararında da iki yıllık sürenin yeterli bulunmadığı görülür (İstanbul BAM 16 HD, E 2017/3383 K 2019/2713, 10.12.2019 (Kazancı)).

²⁰ Arkan, sessiz kalma süresinin beş yıl gibi uzun bir süre olması gerektiğini düşünmekteydi (Sabih Arkan, Marka Hukuku Cilt II (AÜHF Yayınları 1998) 161). Tekinalp'e göre kesin bir süre vermek mümkün değildir ve sessiz kalma süresi her somut olaya göre belirlenmelidir (Ünal Tekinalp, Fikrî Mülkiyet Hukuku (5. Bası, Vedat 2012) para 26 N 58b). Yasaman ve Yusufoglu, karşılaştırmalı hukuktaki gibi katı bir biçimde beş yıllık bir sürenin belirlenmesinin haksız sonuçlara yol açabileceğini, bu yüzden sessiz kalma süresinin her olayın kendi özelliğine göre dürüstlük kuralına göre belirlenmesi gerektiğini ileri sürmekteydi (Yasaman ve Yusufoglu, KHK (n 6) 864, 867). Kaya, sessiz kalma süresinin uzunluğuna dair kanunda bir düzenleme bulunmadığı için hâkimin somut olaya göre sürenin uzunluğunu belirlemesi gerektiğini ifade etmekteydi (Arslan Kaya, Marka Hukuku (Arıkan 2006) 342-343). Yanlı, sessiz kalma süresi için baştan kesin bir sınır belirlenmemesi gerektiğini, hakkın kullanılmayacağı hususunda muhatapta güven yaratılmasına neden olan durumlara göre sürenin belirlenmesinin doğru olacağını savunmaktaydı (Veliye Yanlı, 'İltibas Nedeniyle Dava Açma Hakkının Kaybı', Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu Bildiriler - Tartışmalar XXI, 9-10 Aralık

Karşılaştırmalı hukuka bakıldığında sessiz kalma süresinin beş yıl olarak düzenlendiği görülür. AB hukukunda, 2015/2436 sayılı Direktif ile 2017/1001 sayılı Tüzük'te sessiz kalma süresi beş yıl olarak düzenlenmiştir. Aynı şekilde Alman Markalar Kanunu'nun 21. paragrafında da sessiz kalma süresinin beş yıl olarak düzenlendiği görülmektedir.

Sessiz kalma süresi, esnek bir süre değildir²¹. Bu süre, sabit bir süredir. Dolayısıyla sürenin her somut olaya göre kısılması gibi bir durumdan söz edilemez²². Sessiz kalma süresinin esnek olmaması, onun kısalamayacağı sonucuna yol açtığı gibi uzayamayacağı sonucuna da yol açar²³. Özetle bu sürenin sert bir yapıya sahip olduğunu, tavize açık olmadığını belirtmek yerinde olur²⁴.

2005 (BTHAE 2006), 291, 308). Karan ve Kılıç'a göre sessiz kalma süresi her somut olayda değişebilir de başkaca haklı gerekçe olmadığı sürece süre beş yıl olarak kabul edilmelidir (Hakan Karan ve Mehmet Kılıç, Markaların Korunması 556 Sayılı KHK Şerhi ve İlgili Mevzuat (Turhan 2004) para 42.4.3). Battal, sessiz kalma süresinin TMK m. 2'yi somut olaya uygulayacak olan hâkimin takdirinde olduğunu ve bu sürenin somut olaya göre değişebileceğini belirtmekteydi (Ahmet Battal, 'Marka Hakkına Tecavüz Davalarında Dava Hakkının Kötüye Kullanılması', Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu Bildiriler - Tartışmalar XVIII, 22 Haziran 2001 (BTHAE 2001) 27, 51). Çolak'a göre sessiz kalma süresi, her somut olaya göre olayın özellikleri dikkate alınarak belirlenmelidir (Çolak (n 18) 792). Cengiz, sessiz kalma süresinin kesin bir ölçü ile belirlenemeyeceğini, bu sebeple her somut olaya göre dürüstlük kuralına göre sürenin belirlenmesi gerektiğini belirtmekteydi (Dilek Cengiz, Türk Hukukunda İktibas veya İltibas Suretiyle Marka Hakkına Tecavüz (Beta 1995) 181-182). Uzunallı'ya göre sessiz kalma süresine dair genel bir kural getirilemez; süre somut olaya göre dürüstlük kuralına göre belirlenmelidir ve bu süre beş yıldan daha uzun olabileceği gibi beş yıldan daha kısa da olabilir (Sevilay Uzunallı, Markanın Korunmasının Kapsamı ve Tazminat Talebi (Adalet 2012) 558).

²¹ Franz Hacker, 'MarkenG § 21' in Paul Ströbele and Franz Hacker (edr), Markengesetz Kommentar (8th edn, Heymann 2006) para 21 Rn 11.

²² Michael Goldmann, 'MarkenG § 21' in Annette Kur, Verena von Bomhard and Friedrich Albrecht (eds), Beck'scher Online-Kommentar Markenrecht (26th edn, C H Beck 2021) para 21 Rn 8.

²³ Reinhard Ingerl and Christian Rohnke, Markengesetz Kommentar (3rd edn, C H Beck 2010) para 21 Rn 12.

²⁴ Işık (n 1) 154.

III. SESSİZ KALMA SÜRESİNİN BAŞLAMASI VE SONA ERMESİ

A. SESSİZ KALMA SÜRESİNİN BAŞLAMASI

ABAD'a göre sessiz kalma süresinin başlayabilmesi için bazı durumların bir arada gerçekleşmesi gerekir²⁵. Bunlardan biri dahi mevcut değilse sessiz kalma süresi başlamaz²⁶. Bunlar, (1) sonraki markanın tescil edilmiş olması, (2) sonraki marka tescil başvurusunun dürüstlük kuralına uygun olması, (3) sonraki markanın kullanılması, (4) önceki hak sahibinin sonraki markanın tescilinden ve kullanımından haberdar olmasıdır. ABAD'a göre, sessiz kalma süresinin başlayabilmesi için gerekli olan bu dört durumun varlığı, Direktif m. 9 f. 1 hükmünün lafzından anlaşılmaktadır.

SMK m. 25 f. 6 hükmünün, Direktif m. 9 f. 1 hükmünün Türkçeleştirilmiş hâli olduğu dikkate alınır, ABAD kararında yer alan dört durumun Türk hukuku bakımından da geçerli olduğu söylenebilir.

1. Sonraki Markanın Tescil Edilmiş Olması

Sessiz kalma süresinin başlayabilmesi için ilk olarak sonraki markanın tescil edilmiş olması gerekir²⁷. Direktif m. 9 f. 1'de kullanılan "sonraki tescilli marka" ifadesi, bu zorunluluğun hükmün lafzından kaynaklandığını gösterir. Sonraki

²⁵ Case C-482/09 Budějovický Budvar, národní podnik v Anheuser-Busch Inc. [2011] ECR I-8701, para 53. Bu kararın Türkçe çevirisi için bkz Yasaman ve Yusufoglu, SMK (n 10) 2616 vd. Hukuk Sözcüsünün Görüşü, ABAD kararından farklıdır. Hukuk Sözcüsünün Görüşü'ne göre sessiz kalma süresinin başlaması için Direktif m. 9 f. 1 hükmünün lafzı ve ruhu gereği üç adet koşulun varlığı gerekir: (1) Sonraki marka tescil edilmiş olmalıdır. (2) Sonraki marka kullanılmalıdır. (3) Önceki hak sahibi, tescilden ve kullanımdan haberdar olmalıdır (Case C-482/09 Budějovický Budvar, národní podnik v Anheuser-Busch Inc. [2011] ECR I-8701, Opinion of AG Trstenjak, para 74).

²⁶ Işık (n 1) 158.

²⁷ Case C-482/09 Budějovický Budvar, národní podnik v Anheuser-Busch Inc. [2011] ECR I-8701, para 54. Aynı yönde bkz Case C-482/09 Budějovický Budvar, národní podnik v Anheuser-Busch Inc. [2011] ECR I-8701, Opinion of AG Trstenjak, para 74.

marka tescil edilmemişse sessiz kalma süresi başlamaz²⁸.

Bu duruma ilişkin önemli bir sorun, işaretin tescilden önce de kullanılmış olması durumunda²⁹, sessiz kalma süresinin başlama anı olarak hangi tarihin esas alınacağına ilişkindir. Başka bir deyişle, beş yıllık süreyi hesaplarken tescil öncesi kullanım sürelerinin dikkate alınıp alınmayacağı önemli bir sorun olarak karşımıza çıkar. Bu konuyu şöyle bir kurgu ile açıklayabiliriz: Söz gelişi işaretin tescil öncesi kullanım süresinin üç yıl, tescil sonrası kullanım süresinin dört yıl olduğu bir ihtimalde, sessiz kalma süresinin hesabında dikkate alınması gereken sürenin her iki aşamanın toplam süresi olan yedi yıl mı, yoksa tescil sonrasına ilişkin süre olan dört yıl mı olduğu belirlenmelidir. Zira eğer toplam süre dikkate alınırsa, söz konusu kurguda toplam süre yedi yıl olduğundan kanunun aradığı beş yıllık süre koşulu sağlanmış olur. Eğer yalnızca tescil sonrası süre dikkate alınırsa, söz konusu kurguda tescil sonrası süre dört yıl olduğundan kanunun aradığı beş yıllık süre sağlanmamış olur ve böylece sessiz kalma yoluyla hak kaybı gerçekleşmez.

ABAD'a göre sessiz kalma süresinin başlangıç anı olarak işaretin tescilsiz kullanım tarihi esas alınmaz³⁰. ABAD, sonraki marka tescil edilmediği takdirde sessiz kalma süresinin başlamayacağını kabul ettiğinden tescil öncesi kullanıma ilişkin süreleri, sessiz kalma süresinin hesabında dikkate almaz. Yargıtay ise sessiz kalma süresinin hesabında yalnızca tescil sonrası süreyi dikkate alır³¹.

²⁸ Işık (n 1) 158.

²⁹ Sonraki marka sahibi, bir işareti tescilsiz olarak kullandıktan sonra bu işarete ilişkin marka tescil başvurusunda bulunmuş olabilir. Başvuru süreci olumlu sonuçlanırsa tescil gerçekleşir. Böylece söz konusu işarete ilişkin kullanım, tescilden önce ve tescilden sonra olmak üzere iki aşamadan oluşmuş olur.

³⁰ Case C-482/09 Budějovický Budvar, národní podnik v Anheuser-Busch Inc. [2011] ECR I-8701, para 54.

³¹ Yargıtay 11 HD, E 2010/12137 K 2012/16604, 18.10.2012 (Kazancı). Bu uyuşmazlıkta, ihlalde bulunan, 2002 yılından beri işareti tescilsiz biçimde kullanmış, 2009 yılında ise işaretin tescilini sağlamıştır. Önceki hak sahibi ise, tescil tarihinden iki ay sonra markanın hükümsüzlüğü davası açmıştır. Somut olayda yerel mahkeme, sessiz

Yargıtayın bu tutumu, Çolak tarafından tescil öncesi ve tescil sonrası sessiz kalınan eylemlerin ve bunlara yönelik hukuki başvuru yollarının farklı olduğu gerekçesiyle isabetli bulunmuştur³².

Sessiz kalma süresinin hesabında dikkate alınması gereken sürenin yalnızca tescil sonrasına ilişkin süre olduğu kanaatindeyiz. Tescilden önceki kullanım süresi, sessiz kalma süresinin hesabında dikkate alınmamalıdır. Zira sessiz kalma süresinin başlaması için sonraki markanın tescil edilmiş olması bir zorunluluktur. Sonraki marka tescil edilmeden sessiz kalma süresi başlamaz. Bu soruya cevap ararken şu noktayı da gözden kaçırmamak gerekir: Sonraki marka tescil edilmemişse, önceki hak sahibinin markanın hükümsüzlüğü davası açma hakkı doğmaz. Zira ortada hükümsüz kılınmak istenebilecek bir marka yoktur. Sessiz kalma yoluyla hak kaybının en önemli sonucu, SMK m. 25 f. 6'da ifade edilen markanın hükümsüzlüğü davası açma hakkının sona ermesidir. Mahkeme, sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirirken önceki hak sahibinin markanın hükümsüzlüğü davası açma hakkı doğmadan önceki süreyi dikkate alarak bu dava hakkının sona ermesi sonucuna yol açacak bir karar verirse, bu karar hukuka aykırı olur. Önceki hak sahibini, dava hakkını gecikerek kullandığı için hak kaybına uğrattırken, daha hak doğmadan önceki süreyi esas alarak bu süreden de sorumlu tutmak makul olmaz. Dolayısıyla ABAD ve Yargıtayın kararlarına katıldığımızı, bu konuda sergilenen tutumun son

kalma süresinin hesabında başlangıç tarihi olarak tescilsiz olarak işaretin kullanılmaya başlandığı 2002 yılını esas almış, hak sahibinin yedi yıl boyunca söz konusu ihlale sessiz kaldığına hükmetmiştir. Yargıtay ise yerel mahkemenin kararını, sessiz kalma süresinin hesabında tescil öncesi kullanma süresinin dikkate alınamayacağını belirterek bozmuştur. Aynı yönde bkz “(...) davalı markasının tescilden önceki kullanımının da işbu davada dikkate alınarak sessiz kalma yoluyla hak kaybı sebebiyle hükümsüzlük isteminin reddine karar verilmesi isabetli değildir.” (Yargıtay 11 HD, E 2016/6070 K 2016/6690, 16.06.2016 (Kazancı)).

³² Çolak (n 18) 708-709.

derece doğru olduğunu belirtmek isteriz³³.

2. Sonraki Marka Tescil Başvurusunun Dürüstlük Kuralına Uygun Olması

Sessiz kalma süresinin başlayabilmesi için sonraki markanın tescil edilmiş olması yeterli değildir. Aynı zamanda bu tescile ilişkin tescil başvurusu, başka bir ifadeyle sonraki tescil başvurusu, dürüstlük kuralına uygun bir başvuru olmalıdır³⁴. Eğer söz konusu tescil başvurusu kötü niyetli ise sessiz kalma süresi başlamaz. Direktif m. 9 f. 1'e göre sonraki tescil başvurusunun kötü niyetli olması, sessiz kalma yoluyla hak kaybını önler. Dolayısıyla bu durum, sessiz kalma süresinin başlamasının da önüne geçer. Ezcümle sessiz kalma süresinin başlayıp başlamadığını ele alırken ilk olarak sonraki markanın tescil edilmiş olup olmadığı incelenmeli, ardından bu tescil başvurusunun dürüstlük kuralına uygun olarak yapılıp yapılmadığı belirlenmelidir³⁵.

3. Sonraki Markanın Kullanılması

ABAD'a göre, sessiz kalma süresinin başlayabilmesi için sonraki markanın tescil edilmiş olduğu ülkede kullanılması gerekir³⁶. Sessiz kalma süresi, sonraki markanın kullanılması hâlinde başlayabilir³⁷. Sonraki marka sahibi, marka tescil edilmiş olmasına rağmen markayı kullanmazsa sessiz kalma süresi başlamaz³⁸. Sonuç olarak sonraki markanın kullanılmasının sessiz kalma süresinin başlayabilmesi için bir zorunluluk olduğu söylenebilir³⁹.

³³ Işık (n 1) 162. Aynı yönde bkz Koçak (n 1) 131.

³⁴ Case C-482/09 Budějovický Budvar, národní podnik v Anheuser-Busch Inc. [2011] ECR I-8701, para 56. Hukuk Sözcüsünün Görüşü'nde bu durumdan söz edilmemiştir. Öğretide bu durum "sonraki tarihli marka tescil başvurusunun iyiniyetli yapılmış olması" olarak da ifade edilmektedir (Koçak (n 1) 128).

³⁵ Işık (n 1) 158.

³⁶ Case C-482/09 Budějovický Budvar, národní podnik v Anheuser-Busch Inc. [2011] ECR I-8701, para 57.

³⁷ Goldmann (n 21) para 21 Rn 9.

³⁸ Goldmann (n 21) para 21 Rn 13.

³⁹ Sonraki markanın kullanılmasının ne anlama geldiği hakkında bkz Işık (n 1) 115 vd.;

Sessiz kalma süresinin başlayabilmesi için sonraki markanın tescil edilmiş olması ve kullanılması gerektiğinden, iki farklı tarihin ortaya çıkma ihtimali söz konusu olur. Sonraki markanın tescil edildikten bir süre sonra kullanılmaya başlanması hâlinde, tescil tarihi ile kullanım tarihi farklılık gösterir. Böyle bir durumda, sessiz kalma süresinin başlama anı olarak hangi tarihin esas alınacağı sorunu ortaya çıkar.

Bir görüşe göre, SMK m. 25 f. 6'da yer alan beş yıllık sessiz kalma süresi, sonraki markanın sicile kaydedildiği tarihten itibaren işlemeye başlar⁴⁰. Bu görüşü ileri sürerken yazar, Yargıtayın bir kararına atıf yapmıştır⁴¹. Bu görüşe katılmadığımızı belirtmek isteriz. Kanaatimizce sessiz kalma süresinin tescil ile başlayacağını kabul etmek, ABAD kararı ve kararın dayanağı olan Direktif m. 9 f. 1 hükmüyle bağdaşmaz. Zira belirttiğimiz üzere ABAD, sessiz kalma süresinin başlayabilmesi için sonraki markanın tescil edilmiş olmasını yeterli görmemiş,

Koçak (n 1) 83 vd.

⁴⁰ Arkan, Ticarî İşletme (n 9) 321 dn 3. Ayrıca bkz ve karşı Tamer Pekdinçer, Haksız Rekabet ve Marka Hukukuna İlişkin Bilirkişi Raporları ve Mütalaalar - II (Seçkin 2019) 462: “SMK dava açma süresini markanın tescil tarihinden itibaren başlatmamaktadır. Ancak dava hakkını kullanan kişinin markanın kullanıldığını bilmemesi durumunda, bu sürenin aleniyetin sağlandığı tescil ve ilan tarihinden itibaren başlayacağı izahatın varestedir.”

⁴¹ Yazarın atıf yaptığı Yargıtay kararının konuya ilişkin kısımları şöyledir: “Öncelikle belirtmekte yarar vardır ki, 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararneme'nin 42.maddesine dayalı hükümsüzlük davasının, “markanın tescil tarihinden” itibaren, “5 yıl” içinde açılması gerektiği konusunda, yerel mahkeme ile özel daire arasında uyumsuzluk bulunmamaktadır. Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyumsuzluk; hak düşürücü sürenin başlangıcına esas alınacak “tescil tarihi” nin belirlenmesinde, marka tescil belgesinde gösterilen tarihin mi yoksa markanın sicile kaydının gerçekleştirildiği tarihin mi, esas alınacağı ve varılacak sonuca göre de eldeki davanın yasal hak düşürücü sürede açılıp açılmadığı, noktasındadır. (...) O halde, 5 yıllık dava açma süresine başlangıç alınarak tarihin tespitinde “tescil” konusunda açık düzenleme içeren KHK.39. maddesine gidilecektir. Bu maddede tescil için gerçekleştirilecek prosedür açıklanmakta ve sonuçta tüm aşamaların tamamlanmasıyla, markanın tescil edilerek sicile kaydedileceği, ifade edilmektedir. İşte bu tescil ve sicile kayıt tarihi hükümsüzlük davası açma süresinin başlangıcına esas alınacak “tescil” tarihidir.” (Yargıtay HGK, E 2007/11-974 K 2007/962, 12.12.2007 (Kazancı)).

sonraki markanın tescilinden başka durumların da varlığını aramıştır. Oysa sessiz kalma süresinin tescil tarihinde başlayacağını savunan bu görüş, sessiz kalma süresinin başlaması için sonraki markanın tescil edilmiş olmasını yeterli görmektedir. Ayrıca yazar, sessiz kalma süresinin başlayabilmesi için sonraki markanın kullanılması gerekliliğini göz ardı etmektedir. Öte yandan görüş açıklanırken atıf yapılan Yargıtay kararı, markanın hükümsüzlüğü davası açma süresine ilişkindir. Kararda Yargıtay, dava açma süresinin başlama anını belirlerken sonraki markanın tescil tarihini dikkate almaktadır. Oysa sessiz kalma süresi, bir dava açma süresi olmadığından sessiz kalma süresinin başlama anını belirlerken söz konusu Yargıtay kararının dikkate alınamayacağı düşüncesindeyiz⁴².

4. Önceki Hak Sahibinin Sonraki Marka Tescilinden ve Kullanımından Haberdar Olması

Sessiz kalma süresinin başlayabilmesi için önceki hak sahibinin, sonraki markanın tescil edilmiş olmasından ve kullanımından haberdar olması gerekir⁴³. Zira önceki hak sahibi, yalnızca farkında olduğu bir duruma karşı sessiz kalabilir. Eğer önceki hak sahibi, sonraki markanın tescil edilmiş ve kullanılmakta olduğunu bilmiyorsa sessiz kalma süresi başlamaz. Sessiz kalma süresi, önceki hak sahibinin bu durumlardan haberdar olmasıyla başlar⁴⁴.

Sonraki markanın tescil edilmiş olması ve kullanılması, birbirinden farklı durumlardır. Dolayısıyla önceki hak sahibinin tescilden haberdar olup kullanımdan haberdar olmaması gibi bir ihtimal mümkün olabilir. Kanaatimizce

⁴² Işık (n 1) 159-160. Aynı yönde bkz Koçak (n 1) 128 dn 150.

⁴³ Case C-482/09 Budějovický Budvar, národní podnik v Anheuser-Busch Inc. [2011] ECR I-8701, para 58.

⁴⁴ Karl-Heinz Fezer, *Markenrecht* (4th edn, C H Beck 2009) para 21 Rn 13; Ingerl and Rohnke (n 22) para 21 Rn 10; Hacker (n 20) para 21 Rn 16. İsviçre Federal Mahkemesinin sessiz kalmanın gerçekleşebilmesi için haberdar olmanın gerekliliğine ilişkin kararı için bkz BGE 117 II 575.

böyle bir ihtimalde sessiz kalma süresi, sonraki markanın kullanılmasından haberdar olunmadığı sürece başlamaz. Önceki hak sahibi, yalnızca sonraki markanın tescil edilmiş olduğundan haberdar olup kullanımdan haberdar değilse, sessiz kalma süresinin başlamayacağını düşünüyoruz. Sessiz kalma süresinin başlaması için sonraki markanın tescil edilmiş olmasının yanı sıra sonraki markanın kullanılmasından da haberdar olunmalıdır⁴⁵. Nitekim Yargıtayın bir kararında, sonraki markanın kullanılmasından haberdar olunmasıyla sessiz kalma süresinin başlayacağı ifade edilmiştir⁴⁶.

Sonuç olarak sessiz kalma süresinin başlangıç anı, önceki hak sahibinin sonraki markanın kullanımından haberdar olduğu andır⁴⁷. Yukarıda belirtilen durumların gerçekleşme zamanlarına bakıldığında, sonraki markanın kullanımından haberdar olma anının sonuncu sırada yer aldığı görülür. Bu nedenle bu an, sessiz kalma süresinin başlangıç anı olarak kabul edilmelidir.

B. SÜRENİN SONA ERMESİ

Sessiz kalma süresinin sona ermesini üç bakımdan incelemek gerekir: (1) Dava açmanın, (2) dava dışı araçları kullanmanın ve (3) markanın devrinin sessiz kalma süresinin sona ermesine olan etkileri ele alınmalıdır.

Söz konusu durumların sessiz kalma süresine olan etkilerini incelemeye geçmeden önce öğretilen ileri sürülen “sessiz kalma süresinin kesilmesi”ne değinmek gerekir. Bir düşünceye göre, sessiz kalma süresinin kesilmesi mümkündür. Sessiz kalma süresinin kesilmesi, önceki hak sahibinin sonraki marka sahibine karşı bir müdahalede bulunmasına kadar sessiz kalınan sürenin geçici olarak dikkate alınmaması olarak ifade edilir. Bu görüşe göre ihtar, ihtiyati

⁴⁵ Fezer (n 43) para 21 Rn 13; Işık (n 1) 160; Koçak (n 1) 131.

⁴⁶ “(...) markasal kullanım şekillerini öğrenmesi ile sessiz kalma süresi başlar.” (Yargıtay 11 HD, E 2008/8488 K 2010/3849, 05.04.2010 (Legalbank))

⁴⁷ Aynı yönde bkz Koçak (n 1) 128. Ayrıca bkz ve karşı Pekdinçer (n 39) 462.

tedbir istemi veya davanın açılması, sessiz kalma süresini kesebilir⁴⁸. Öğretide başka bir yazar, “sessiz kalma hâlini kesen eylemler” ifadesini kullanmış, böyle bir eylemin gerçekleşmesinin sessiz kalma süresini sona erdireceğini belirtmiştir⁴⁹.

Kanaatimizce sessiz kalma süresinin duraklaması ve daha sonra kaldığı yerden devam etmesi mümkün değildir. Önceki hak sahibinin sonraki marka sahibine yönelik müdahalesi, önceki hak sahibinin sessizliğini sona erdirdiği sonucuna varılmasını sağlarsa, bu durumda sürenin geçici olarak dikkate alınmaması değil, tamamen sona ermesinden söz etmenin doğru olduğunu düşünüyoruz⁵⁰. Dolayısıyla sessiz kalma süresinin kesilmesi fikrine katılmadığımızı, belirtilen durumların varlığı hâlinde sürenin sona erip ermediğinin değerlendirilmesi gerektiğinin amaca daha uygun olacağını belirtmek isteriz.

1. Dava Açmanın Etkisi

Önceki hak sahibinin, sonraki markanın hükümsüzlüğüne yönelik markanın hükümsüzlüğü davası açması, sessiz kalma süresini sona erdirir⁵¹. Markanın hükümsüzlüğü davası açmanın, sessiz kalma süresi üzerinde böylesine önemli bir etkisi mevcuttur. Önceki hak sahibinin markanın hükümsüzlüğü davası açmasıyla birlikte artık sonraki marka sahibinin davranışına sessiz kalma hâli son bulmuş olur. Dolayısıyla yukarıda belirtilen durumların bir araya gelmesiyle başlamış olan sessiz kalma süresi, dava açılmasıyla birlikte sona erer. Yargıtay da bu görüştedir⁵².

⁴⁸ Yanlı (n 19) 309-310.

⁴⁹ Koçak (n 1) 132.

⁵⁰ Işık (n 1) 163. Beş yıllık sürenin durması veya kesilmesinin söz konusu olmayacağı yönünde bkz Yasaman ve Yusufoglu, SMK (n 10) 2563.

⁵¹ Yasaman ve Yusufoglu, KHK (n 6) 862; Çolak (n 18) 788; Yurtoğlu Can (n 12) 85; Işık (n 1) 162; Koçak (n 1) 109; Yasaman ve Yusufoglu, SMK (n 10) 2562.

⁵² “Önceki hak sahibi, ticari ad ve işaretin bir başkası tarafından ticaret unvanı olarak tescil edilmesine veya kullanılmasına sessiz kalmayarak dava yoluna başvurursa artık

2. Dava Dışı Araçların Etkisi

Önceki hak sahibinin, markanın hükümsüzlüğü davası açmak yerine başka enstrümanlar kullanarak sonraki marka sahibinin ihlaline karşı çıktığı durumlara da rastlanır. Önceki hak sahibi, sonraki marka sahibine ihtarname gönderebilir veya sonraki marka sahibiyile müzakere edebilir. Bunlar gibi dava dışı enstrümanların sessiz kalma süresine olan etkisi ele alınması gereken bir diğer konudur⁵³.

Dava dışı araçların sessiz kalma süresine etkisi, öğretide ve uygulamada son derece tartışmalıdır. Bu tartışmalar daha çok ihtarname etrafında toplanmaktadır. Yargıtay, kimi kararlarında ihtarnamenin sessiz kalma süresine herhangi bir etkisi olmadığına hükmetmiştir⁵⁴. Öte yandan kimi kararlarda ihtarnamenin sessiz kalma süresini etkilediğine hükmedilmiştir⁵⁵. Görüldüğü üzere Yargıtayın ihtarnamenin nasıl bir sonuç doğuracağına ilişkin çelişkili kararları mevcuttur. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun yeni bir kararında şöyle bir değerlendirme

sessiz kalma sebebiyle hak kaybı söz konusu olmamaktadır.” (Yargıtay HGK, E 2020/11-532 K 2020/1011, 09.12.2020 (Kazancı)).

⁵³ Işık (n 1) 144.

⁵⁴ “(...) daha önceki bir tarihte davalı markasının önceki sahibine yönelik olarak ihtarname gönderilmesinin de tek başına karşı konulma olarak değerlendirilemeyecek bulunmasına göre (...)” (Yargıtay 11 HD, E 2014/14929 K 2015/752, 21.01.2015 (Legalbank)). Aynı yönde bkz “(...) 2008 yılında davalıya ihtarname gönderdiğini ifade eden davacının uzun bir süre sessiz kaldıktan sonra 29/04/2013 tarihinde bu davayı açmakla, sessiz kalma yoluyla hak kaybına uğramış olduğu (...)” (Yargıtay 11 HD, E 2015/10484 K 2016/6623, 15.06.2016 (Kazancı)); “(...) 3,5 yıldan fazla bir süre faaliyette bulunan davalı şirketin ticaret unvanında yer alan ... ibaresinin kullanıldığı davacı tarafından bilindiği halde bu kullanıma karşı anılan süre içinde her hangi bir ihtar, açılmış bir dava veya muaraza çıkarılmamış olması karşısında davacı tarafından anılan ibarenin kullanılmasının benimsediğinin kabulü gerekir.” (Yargıtay 11 HD, E 2014/4099 K 2015/1628, 10.02.2015 (Kazancı)).

⁵⁵ Yargıtay 11 HD, E. 2013/6839 K. 2014/12097, T. 25.06.2014 (Kazancı). Aynı yönde bkz “(...) marka hakkına tecavüz eyleminin sona erdirilmesi için davalıya ihtarname gönderildiği ve şikayet yollarına başvurulmak suretiyle davalının kullanımına sessiz kalınmadığı ve rıza gösterilmediği anlaşıldığından, davacı şirketin sessiz kalmak suretiyle MK.nun 2 nci maddesi uyarınca dava hakkını yitirdiğinden söz edilemez” (Yargıtay 11 HD, E 2005/9658 K 2006/13805, 26.12.2006 (Kazancı)).

yapılmıştır⁵⁶:

“Önceki hak sahibi, ticari ad ve işaretin bir başkası tarafından ticaret unvanı olarak tescil edilmesine veya kullanılmasına sessiz kalmayarak dava yoluna başvurursa artık sessiz kalma sebebiyle hak kaybı söz konusu olmamaktadır. Bununla birlikte önceki hak sahibi dava yoluna başvurmadan önce ihtarname göndermesi de sessiz kalmadığı anlamına gelmelidir. Ancak dikkat edilmesi gereken husus, uzun süre boyunca, belirli aralıklarla sadece ihtarname gönderen, fakat dava açmayan ve ihtarname dışında unvanın kullanılmaması için herhangi bir girişimde de bulunmayan önceki hak sahibinin sessiz kalmadığını ileri sürmesi, hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilebilir. O hâlde kullanımın daha fazla devamını istemeyen önceki hak sahibi, bu arzusunu açıklayan bir ihtarname göndermiş ise de makul bir süre içinde bu iradesini dava yoluyla da göstermelidir.”

Öğretide savunulan bir görüşe göre, önceki hak sahibinin sonraki marka sahibi ile ciddi müzakereler yürütmesi gibi dava dışı enstrümanlar, sessiz kalma süresini etkiler. Dava dışı araçların sessiz kalma süresine olan etkisi, tarafların ekonomik durumları ve ihlalin yoğunluğu gibi durumların değerlendirilmesiyle belirlenebilir. Başka bir deyişle, hangi dava dışı aracın sessiz kalma süresi üzerinde nasıl bir etki doğuracağı hususunda somut olayın özellikleri dikkate alınarak bir sonuca varmak mümkündür. Somut olaya özgü durumlara ilişkin bir değerlendirmek yapılmadan bir dava dışı aracın sessiz kalma üzerindeki etkisini belirlemek mümkün olmaz. Dolayısıyla bu görüş, bu konuda objektif bir ölçü belirlemenin mümkün olmadığını savunur. Kimi durumlarda dava açmanın yanı sıra ciddi müzakereler yürütmek de sessiz kalma süresini etkileyebilir. Bu görüş, devamında somut birtakım sonuçlar getirmeyen ihtarın, sessiz kalma süresi üzerinde etkisi olmayacağını savunmaktadır. İhtarname göndermenin sessiz

⁵⁶ Yargıtay HGK, E 2020/11-532 K 2020/1011, 09.12.2020 (Kazancı).

kalma süresini etkileyebilmesi için bu ihtarın sonraki marka sahibinin ihlaline yönelik ciddi bir karşı koyma anlamı taşıması gerekir. Öte yandan önceki hak sahibinin ihtarname dışındaki tüm araçları sonuna kadar kullanmasını beklemek de doğru olmaz. Dolayısıyla önceki hak sahibinin, sonraki marka sahibi ile ciddi müzakereler yürütmesi, sessiz kalma süresini etkiler niteliktedir. Örneğin marka kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin bir anlaşmanın hazırlanması, önceki hak sahibinin sessiz kalmadığı şeklinde yorumlanmalıdır⁵⁷. Bu görüş ile benzer başka bir görüşe göre, önceki hak sahibinin sonraki marka sahibine yönelik sürekli uyarılarda bulunması, onunla lisans görüşmeleri yapması, anlaşmazlığı sulh yoluyla çözmeye çalışması sessiz kalma süresini etkiler⁵⁸.

Başka bir görüşe göre, önceki hak sahibinin sessiz kalma süresini sona erdirmek için doğrudan doğruya hukuki yollara başvurmasına gerek yoktur. Önceki hak sahibi, sonraki marka sahibiyle konu mahkemeye taşınmadan önce görüşebilir veya ona ihtarname göndererek ihlale sona vermesini isteyebilir. Önceki hak sahibinin bu davranışları bir sonuç doğurmazsa, onun derhal hakkını mahkeme önünde ileri sürmesi gerekir⁵⁹. Bu durumda önceki hak sahibi dava açmalı, gerekirse kanun yoluna da başvurmalıdır⁶⁰. Önceki hak sahibinden beklenen, beş yıllık sessiz kalma süresi boyunca ciddi bir biçimde hakkını ileri sürmesidir. Öte yandan önceki hak sahibinin başlattığı hukuki sürecin sessiz kalma süresi içinde sonuçlanması gerekmez⁶¹.

Bir diğer görüşe göre ise önceki hak sahibinin sonraki markanın kullanılmasından haberdar olduktan sonra makul bir süre içinde ihtarname göndermesi hâlinde,

⁵⁷ Fezer (n 43) para 21 Rn 15.

⁵⁸ Uzunallı (n 19) 558.

⁵⁹ Friedrich L. Ekey, Achim Bender and Georg Fuchs-Wisseemann, Markenrecht (3rd edn, C F Müller 2014) para 21 Rn 41; Goldmann (n 21) § 21 Rn 12.

⁶⁰ Hacker (n 20) para 21 Rn 20; Ekey, Bender and Fuchs-Wisseemann (n 58) para 21 Rn 41; Goldmann (n 21) para 21 Rn 12.

⁶¹ Hacker (n 20) para 21 Rn 20; Goldmann (n 21) para 21 Rn 12.

sessiz kalma süresi kesilir. Ne var ki daha sonra suç duyurusunda bulunma, dava açma gibi somut ve etkili yollara başvurmak gerekir. Sürekli ihtarname göndermek her defasında aynı etki gücüne sahip olmaz ve sessiz kalma süresi her ihtarname gönderildiğinde yeniden başlamaz. Sessiz kalma süresinin kesilebilmesi için önceki hak sahibinin somut ve ciddi birtakım eylemlerde bulunması ve sonraki markanın kullanılmaması önündeki iradesini tereddüt oluşturmayacak biçimde açıklaması yeterlidir; mutlaka dava açması şart değildir⁶².

Kanaatimizce önceki hak sahibinin sonraki marka sahibine ihlale son vermesi için ihtarname göndermesi, dava açma imkânına nazaran ciddi ve yeterli bir enstrüman değildir⁶³. Önceki hak sahibi, sonraki marka sahibinin yarattığı ihlalden haberdar olduğunda, sonraki marka sahibinin bu duruma son vermesini görüşmeler veya ihtarname gibi araçlarla isteyebilir. Ancak kullanılan bu araçlar başarısız olursa, başka bir ifadeyle sonraki marka sahibinin ihlali sürerse önceki hak sahibinin artık dava açması gerekir. Sonraki marka sahibinin yarattığı hukuki durumu gerçekten istemeyen önceki hak sahibi, bu isteğini dava açma yoluyla ortaya koymalıdır. Hatta yerel mahkeme tarafından davanın reddi hâlinde kanun yoluna başvurmalıdır⁶⁴. İhtarname göndermek, ucuz ve kolay bir yöntem olduğundan tercih edilebilir; ancak ihtarname göndermek, dava açmanın ciddiyetine ve ağırlığına sahip değildir. İhtarname sayısının birden fazla olması ve belli sıklıklarla yapılması da dava açmanın ağırlığını sağlamaz. Zira sonraki marka sahibinin, zamana yayılarak gönderilen çeşitli ihtarname karşısında dava açılmayacağı inancına kavuşması mümkündür. Yalnızca ihtarname göndermenin sessiz kalma süresini sona erdireceğinin kabulü hâlinde, önceki hak

⁶² Koçak (n 1) 113-114.

⁶³ Aynı yönde bkz Fatih Bilgili, Marka Hukukunda Hakkın Kötüye Kullanılması (Seçkin 2006) 213.

⁶⁴ Ingerl and Rohnke (n 22) para 21 Rn 11.

sahibinin büyük bir çaba sarf etmeden sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşmesini önleyebilmesi mümkün olurdu⁶⁵. Söz gelimi önceki hak sahibinin beşer yıllık arayla sonraki marka sahibine ihtarname göndermesiyle bunun sağlanması mümkün olurdu⁶⁶. Belirttiğimiz gibi önceki hak sahibinin sessiz kalmadığının kabulü için kendisinden yalnızca ihtarname göndermiş olması değil, hukuki enstrümanları sonuna kadar kullanmış olması beklenir⁶⁷.

3. Markanın Devrinin Etkisi

Sonraki marka sahibi, markayı başka bir kişiye devredebilir. Sessiz kalma süresi içinde sonraki marka sahibinin, markayı usulüne uygun bir biçimde üçüncü bir kişiye devretmesi hâlinde, bunun sessiz kalma süresine etkisinin ne olacağı da başka bir sorundur.

Kanaatimizce sonraki markanın sessiz kalma süresi içinde devri, sessiz kalma süresini sona erdirir. Önceki hak sahibi, devredenin kullanımına sessiz kalmıştır. Devralanın, devredenin kullanımına ilişkin sessiz kalma durumundan yararlanamayacağını düşünüyoruz⁶⁸. Başka bir ifadeyle, önceki hak sahibinin devredenin kullanımına sessiz kalması, devralanın kullanımına da sessiz kalmaya devam ettiği anlamına gelmemelidir. Dolayısıyla önceki hak sahibinin devredenin kullanımına karşı sessiz kaldığı süre, devralan için kaldığı yerden devam etmemelidir. Sonraki markanın devriyle birlikte sessiz kalma süresinin sona ereceği kanaatindeyiz. Eğer önceki hak sahibi, devralanın kullanımına da

⁶⁵ Ekey, Bender and Fuchs-Wissemann (n 58) para 21 Rn 41.

⁶⁶ Ingerl and Rohnke (n 22) para 21 Rn 12.

⁶⁷ Ingerl and Rohnke (n 22) para 21 Rn 12. İhtarname gönderme ve dava açmanın sessiz kalma süresine olan etkisinin aynı olduğu, her ikisinin de sessiz kalma süresinin yeniden başlamasına yol açtığı yönündeki aksi görüş için bkz Hayrettin Çağlar, Marka Hukuku Temel Esaslar (2. Baskı, Adalet 2015) 159.

⁶⁸ Aynı yönde bkz Fezer (n 43) para 21 Rn 55; Yanlı (n 19) 307. Aksi yönde bkz Şahin (n 9) 83.

sessiz kalırsa, yeni bir sessiz kalma süresi başlar⁶⁹.

SONUÇ

Marka hukukunda sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşmesi için gereken sessiz kalma süresi, hukuki niteliği bakımından istisnai süre olarak nitelendirilebilir. Bu süre, zamanaşımı süresi veya hak düşürücü süre olarak nitelendirilmeye elverişli değildir. Aynı zamanda bu süre, sessiz kalma yoluyla hak kaybının gerçekleşme koşullarından biri olan “beş yıl boyunca sessiz kalma”nın bir parçasıdır. Başka bir ifadeyle, sessiz kalma yoluyla hak kaybının parçalarından yalnızca biridir.

Sessiz kalma süresinin uzunluğu, MarkKHK döneminde bu konuya ilişkin pozitif bir düzenleme bulunmadığından belirsizdi ve hâkimin takdirine bağlıydı. Dolayısıyla somut olaya göre sürenin uzunluğu değişiklik göstermekteydi. SMK'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte sessiz kalma süresinin uzunluğu belirlilik kazanmıştır. Kanun koyucu bu süreyi beş yıl olarak belirlemiştir. SMK öncesi dönemde sürenin uzunluğuna ilişkin tartışmalar, SMK ile birlikte son bulmuştur.

Sessiz kalma süresinin başlaması ve sona ermesi, yol açtığı hukuki sonuç nedeniyle son derece önemlidir. Sessiz kalma süresinin başlaması için ABAD'ın birtakım ölçütleri vardır. Bu ölçütler Türk hukukunda da uygulanabilir ölçütlerdir ve kanaatimizce son derece yerindedir. Zira ABAD, bu ölçütleri sessiz kalma yoluyla hak kaybına ilişkin hükmün amacına uygun olarak ortaya koymuştur. Bu çalışmada ortaya konulan sonuçlardan en önemlisi, sessiz kalma süresinin başlaması için gereken bu durumların bir arada olmasıyla bu sürenin başlayacağıdır. Bu durumlardan bir tanesi dahi olmadıkça sessiz kalma süresi başlamaz. Bu durumlara ilişkin tartışmaların odağında, sonraki markanın tescilinden haberdar olunması hâlinde sürenin başlayıp başlamayacağı yer alır.

⁶⁹ Işık (n 1) 163.

Kanaatimizce süre, yalnızca tescilden haberdar olunma ile başlamaz. Öğretide sürenin markanın tescili tarihinden itibaren başlayacağı yönünde görüşler mevcut olsa da bu görüşün kabulü mümkün değildir. Zira söz konusu süre, bir dava açma süresi değildir. Ne var ki öğretideki yazarlar, bu süreyi sanki bir dava açma süresiymiş gibi yorumlayıp bu sürenin markanın tescili tarihinden başlayacağını kabul etmektedirler. Oysa önemli olan, sessiz kalma yoluyla hak kaybının ruhuna uygun bir şekilde, tescil edilmiş markanın kullanımına sessiz kalınmasıdır. Kanun koyucu, markanın kullanılmasına sessiz kalınması hâlinde söz konusu hukuki sonucun gerçekleşeceğini öngörmektedir. Dolayısıyla tescil edilmiş olmakla birlikte markanın kullanılmaması veya söz konusu kullanımdan önceki hak sahibinin haberdar olmaması hâlinde sessiz kalma süresinin başlamaması gerekir. Bu nedenle sessiz kalma süresinin başladığı an, söz konusu durumların gerçekleştiği son an olan, markanın kullanılmasından haberdar olma anıdır.

Sessiz kalma süresinin sona ermesi, buna etki eden durumlar göz önünde bulundurularak ele alınması gereken bir konudur. Bu durumlar, dava açmak, dava dışı araçları kullanmak ve markanın devridir. Her birinin etkisi farklı olduğundan bunlara ilişkin varılacak sonuçlar, sessiz kalma süresinin sona erip ermediğinin belirlenmesi bakımından önemlidir. Dava açmak tereddütsüz bir biçimde sessiz kalma süresini sona erdirir. Dava dışı araçların, söz gelimi ihtarnamenin sessiz kalmanın sona ermesine olan etkisi son derece tartışmalıdır. Keza markanın usulüne uygun bir biçimde bir başkasına devredilmesi de tartışılması gereken bir durumdur. Bu nedenle her durum bakımından ayrı ayrı değerlendirme yapılarak sessiz kalma süresinin sona erip ermediği belirlenmelidir.

KAYNAKÇA

Arkan S, Marka Hukuku Cilt II (AÜHF Yayınları 1998) (Marka).

Arkan S, Ticarî İşletme Hukuku (23. Bası, BTHAE 2017) (Ticarî İşletme).

Battal A, 'Marka Hakkına Tecavüz Davalarında Dava Hakkının Kötüye

Kullanılması', Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu Bildiriler - Tartışmalar XVIII, 22 Haziran 2001 (BTHAE 2001).

Berki Ş, 'Hukukta Müddet Çeşitleri' (1968) 25 (1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 99-116.

Bilgili F, Marka Hukukunda Hakkın Kötüye Kullanılması (Seçkin 2006).

Cengiz D, Türk Hukukunda İktibas veya İltibas Suretiyle Marka Hakkına Tecavüz (Beta 1995).

Çağlar H, Marka Hukuku Temel Esaslar (2. Baskı, Adalet 2015).

Çolak U, Türk Marka Hukuku (3. Baskı, On İki Levha 2016).

Durrande S, 'Droit des Marques' (2003) (2) Recueil Dalloz 125-133.

Ekey FL, Bender A and Fuchs-Wisseemann G, Markenrecht (3rd edn, C F Müller 2014).

Fezer K, Markenrecht (4th edn, C H Beck 2009).

Goldmann M, 'MarkenG § 21' in Annette Kur, Verena von Bomhard and Friedrich Albrecht (eds), Beck'scher Online-Kommentar Markenrecht (26th edn, C H Beck 2021).

Hacker F, 'MarkenG § 21' in Paul Ströbele and Franz Hacker (edr), Markengesetz Kommentar (8th edn, Heymann 2006).

Ingerl R and Rohnke C, Markengesetz Kommentar (3rd edn, C H Beck 2010).

Işık E, Marka Hukukunda Sessiz Kalma Yoluyla Hak Kaybı (On İki Levha 2017).

Karan H ve Kılıç M, Markaların Korunması 556 Sayılı KHK Şerhi ve İlgili Mevzuat (Turhan 2004).

Kaya A, Marka Hukuku (Arıkan 2006).

Killias P, La Mise en Oeuvre de la Protection des Signes Distinctifs (Cedidac 2002).

Koçak MA, Marka Hukukunda Sessiz Kalma Suretiyle Hak Kaybı İlkesi (On İki Levha 2021).

Pekdiñer T, Haksız Rekabet ve Marka Hukukuna İlişkin Bilirkişi Raporları ve Mütalaalar - II (Seçkin 2019).

Şahin M, ‘Marka Hukukunda Sessiz Kalma Yoluyla Hak Kaybı’ (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi 2020).

Tekinalp Ü, Fikrî Mülkiyet Hukuku (5. Bası, Vedat 2012).

Tekinay SS, Medenî Hukukun Genel Esasları ve Gerçek Kişiler Hukuku (6. Bası, Filiz 1992).

Uzunallı S, Markanın Korunmasının Kapsamı ve Tazminat Talebi (Adalet 2012).

Yanlı V, ‘İltibas Nedeniyle Dava Açma Hakkının Kaybı’ Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu Bildiriler - Tartışmalar XXI, 9-10 Aralık 2005 (BTHAE 2006).

Yasaman H ve Yusufođlu F, ‘Madde 42’ iç Hamdi Yasaman (ed), Marka Hukuku 556 Sayılı KHK Şerhi Cilt II (Vedat 2004) (KHK)

Yasaman H ve Yusufođlu F, ‘Madde 25’ iç Hamdi Yasaman (ed), Yasaman Sınai Mülkiyet Kanunu Şerhi Cilt III (Madde: 10 – 32, 146 – 165) (Seçkin 2021) (SMK)

Yılmaz E, ‘Hukuk Muhakemeleri Kanununda Süreler’ (2013) 8 (Özel Sayı) Yaşar Üniversitesi E-Dergisi 3167-3190.

Yurtoğlu Can M, Marka Hukukunda Sessiz Kalmak Suretiyle Hak Kaybı (Turhan 2016).

İNTERNET KAYNAKLARI

<<https://www.kazanci.com.tr>>

<<https://www.legalbank.net>>

<<https://beck-online.beck.de>>